

*śrīḥ*  
*śrīmatē rāmānujāya namaḥ*  
*śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ*  
*śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra*  
*parabrahmaṇē namaḥ*

*śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvyē uttarakāṇḍē*

**॥ pañcatriṃśaḥ sargaḥ ॥**

*This document has been prepared by*

*Sunder Kidāmbi*

*with the blessings of*

*śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan*

*His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam*

śrīḥ  
śrīmatē rāmānujāya namaḥ  
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ  
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra  
parabrahmaṇē namaḥ

## ॥ pañcatriṃśaḥ sargaḥ ॥

hanumata utpattiḥ śaiśavāvasthāyāmasya  
sūryarāhvairāvatōparyākramaṇamindrasya vavratō  
mārutērmūrcchanaṃ marutō rōṣāt prāṇināṃ duḥkhaṃ  
tatprasādanāya dēvaiḥ saha brahmaṇō vāyōḥ pārśva  
āgamanam

apṛcchata tadā rāmō  
dakṣiṇāśāśrayaṃ munim |  
prāñjalivinayōpēta  
īdamāha vacō'rthavat || 7.35.1 ||

atulaṃ balamētaḥ vai  
vālinō rāvaṇasya ca |  
na tvētābhyāṃ hanumatā  
samaṃ tviti matirmama || 7.35.2 ||

śauryaṃ dākṣyaṃ balaṃ dhairyaṃ  
prājñatā nayasāadhanam |  
vikramaśca prabhāvaśca  
hanūmati kṛtālayāḥ || 7.35.3 ||

dr̥ṣṭvaiva sāgaram vīkṣya  
 sīdantīm kapivāhinīm |  
 samāśvāsya mahābāhu -  
 ryōjanānām śataṃ plutaḥ || 7.35.4 ||

dharṣayitvā purīm laṅkāṃ  
 rāvaṇāntaḥpuram tadā |  
 dr̥ṣṭā sambhāṣitā cāpi  
 sītā hyāśvāsitā tathā || 7.35.5 ||

sēnāgragā mantrisutāḥ  
 kiṅkarā rāvaṇātmaajah |  
 ētē hanumatā tatra  
 ēkēna vinipātītāḥ || 7.35.6 ||

bhūyō bandhād vimuktēna  
 bhāṣayitvā daśānanam |  
 laṅkā bhasmīkṛtā yēna  
 pāvakēnēva mēdinī || 7.35.7 ||

na kālasya na śakrasya  
 na viṣṇōrvittapasya ca |  
 karmāṇi tāni śrūyantē  
 yāni yuddhē hanūmataḥ || 7.35.8 ||

ētasya bāhuvīryēṇa  
 laṅkā sītā ca lakṣmaṇaḥ |  
 prāptā mayā jayaścaiva  
 rājyaṃ mitrāṇi bāndhavāḥ || 7.35.9 ||

hanūmān yadi mē na syād  
 vānarādhipatēḥ sakhā |  
 pravṛttimapi kō vēttum  
 jānakyāḥ śaktimān bhavēt || 7.35.10 ||

kimarthaṃ vālī caitēna  
 sugrīvapriyakāmyayā |  
 tadā vairē samutpannē  
 na dagdhō vīrudhō yathā || 7.35.11 ||

nahi vēditavān manyē  
 hanūmānātmanō balam |  
 yad dr̥ṣṭavāñjīvitēṣṭaṃ  
 klīśyantaṃ vānarādhipam || 7.35.12 ||

ētanmē bhagavan sarvaṃ  
 hanūmati mahāmunē |  
 vistarēṇa yathātattvaṃ  
 kathayāmarapūjita || 7.35.13 ||

rāghavasya vacaḥ śrutvā  
 hētuyuktamṛṣistataḥ |  
 hanūmataḥ samakṣaṃ ta -  
 midam vacanamabravīt || 7.35.14 ||

satyamētaḥ raghuśrēṣṭha  
 yad bravīṣi hanūmati |  
 na balē vidyatē tulyō  
 na gatau na matau paraḥ || 7.35.15 ||

amōghaśāpaiḥ śāpastu  
 dattō'sya munibhiḥ purā |  
 na vēttā hi balaṃ sarvaṃ  
 balī sannarimardana || 7.35.16 ||

bālyē'pyētēna yat karma  
 kṛtaṃ rāma mahābala |  
 tanna varṇayituṃ śakya -  
 miti bālatayāsyatē || 7.35.17 ||

yadi vāsti tvabhiprāyaḥ  
 saṃśrōtuṃ tava rāghava |  
 samādhāya matiṃ rāma  
 niśāmaya vadāmyaham || 7.35.18 ||

sūryadattavarasvarṇaḥ  
 sumērurnāma parvataḥ |  
 yatra rājyaṃ praśāstyasya  
 kēsarī nāma vai pitā || 7.35.19 ||

tasya bhāryā babhūvēṣṭā  
 añjanēti pariśrutā |  
 janayāmāsa tasyāṃ vai  
 vāyurātmajamuttamam || 7.35.20 ||

śālīsūkanibhābhāsaṃ  
 prāsūtēmaṃ tadāñjanā |  
 phalānyāhartukāmā vai  
 niṣkrāntā gahanē varā || 7.35.21 ||

ēṣa māturvīyōgācca  
 kṣudhayā ca bhṛśārditaḥ |  
 rurōda śīśuratyartham  
 śīśuḥ śaravaṇē yathā || 7.35.22 ||

tadōdyantaṁ vivasvantaṁ  
 japāpuṣpōtkarōpamam |  
 dadarśa phalalōbhācca  
 hyutpapāta raviṁ prati || 7.35.23 ||

bālārkābhimukhō bālō  
 bālārka iva mūrtimān |  
 grahītukāmō bālārkaṁ  
 plavatē'mbaramadhyagaḥ || 7.35.24 ||

ētasmin plavamānē tu  
 śīśubhāvē hanūmati |  
 dēvadānavayakṣāṇām  
 vismayaḥ sumahānabhūt || 7.35.25 ||

nāpyēvaṁ vēgavān vāyu -  
 rgaruḍō na manastathā |  
 yathāyaṁ vāyuputrastu  
 kramatē'mbaramuttamam || 7.35.26 ||

yadi tāvacchiśōrasya  
 īdṛśō gativikramaḥ |  
 yauvanaṁ balamāsādya  
 kathaṁ vēgō bhaviṣyati || 7.35.27 ||

tamanuplavatē vāyuh  
 plavantam putramātmanaḥ |  
 sūryadāhabhayād rakṣam -  
 stuṣāracayaśītalaḥ || 7.35.28 ||

bahuyōjanasāhasram  
 krāmannēva gatō'mbaram |  
 piturbalācca bālyācca  
 bhāskarābhyāśamāgataḥ || 7.35.29 ||

śīsurēṣa tvadōṣajña  
 iti matvā divākaraḥ |  
 kāryam cāsmiṁ samāyatta -  
 mityēvam na dadāha saḥ || 7.35.30 ||

yamēva divasaṁ hyēṣa  
 grahītuṁ bhāskaraṁ plutāḥ |  
 tamēva divasaṁ rāhu -  
 rjighṛkṣati divākaram || 7.35.31 ||

anēna ca parāmrṣṭō  
 rāhuḥ sūryarathōpari |  
 apakrāntastatastrastō  
 rāhuścandrārkaṁardanaḥ || 7.35.32 ||

indrasya bhavanaṁ gatvā  
 sarōṣaḥ siṁhikāsutaḥ |  
 abravīd bhrukuṭiṁ kṛtvā  
 dēvaṁ dēvagaṇairvṛtam || 7.35.33 ||

bubhukṣāpanayaṃ dattvā  
 candrārkaḥ mama vāsavaḥ |  
 kimidaṃ tat tvayā datta -  
 manyasya balavṛtrahan || 7.35.34 ||

adyāhaṃ parvakālē tu  
 jighṛkṣuḥ sūryamāgataḥ |  
 athānyō rāhurāsādyā  
 jagrāha sahasā ravim || 7.35.35 ||

sa rāhōrvacanaṃ śrutvā  
 vāsavaḥ sambhramānvitaḥ |  
 utpapātāsaṇaṃ hitvā  
 udvahan kāñcanīm srajam || 7.35.36 ||

tataḥ kailāsakūṭābhaṃ  
 caturdantaṃ madaśravam |  
 śṛṅgāradhāriṇaṃ prāṃśuṃ  
 svarṇaghaṇṭāṭṭahāsinam || 7.35.37 ||

indraḥ karīndramāruhya  
 rāhuṃ kṛtvā puraḥsaram |  
 prāyād yatrābhavat sūryaḥ  
 sahānēna hanūmatā || 7.35.38 ||

athātiraḥhasēnāgād  
 rāhurutsṛjya vāsavam |  
 anēna ca sa vai dṛṣṭaḥ  
 pradhāvañśailakūṭavat || 7.35.39 ||

tataḥ sūryaṃ samutsṛjya  
 rāhuṃ phalamavēkṣya ca |  
 utpapāta punaryōma  
 grahītuṃ siṃhikāsutam || 7.35.40 ||

utsṛjyārkaṃ rāma  
 pradhāvantam plavaṅgamam |  
 avēkṣyaivaṃ parāvṛttō  
 mukhaśēṣaḥ parāṇmukhaḥ || 7.35.41 ||

īndramāśaṃ samānastu  
 trātāraṃ siṃhikāsutaḥ |  
 indra indrēti santrāsā -  
 nmuhurmuhurabhāṣata || 7.35.42 ||

rāhōrvikrōśamānasya  
 prāgēvālakṣitaṃ svaram |  
 śrutvēndrōvāca mā bhaiṣī -  
 rahamēnaṃ niṣūdayē || 7.35.43 ||

airāvataṃ tatō dṛṣṭvā  
 mahattadidamityapi |  
 phalaṃ taṃ hastirājāna -  
 mabhidudrāva mārutiḥ || 7.35.44 ||

tathāśya dhāvatō rūpa -  
 mairāvatajighṛkṣayā |  
 muhūrtamabhavad ghōra -  
 mindrāgnyōriva bhāsvaram || 7.35.45 ||

ēvamādhāvamānaṃ tu  
 nātikruddhaḥ śacīpatiḥ |  
 hastāntādatimuktēna  
 kuliśēnābhyatāḍayat || 7.35.46 ||

tatō girau papātaiṣa  
 indravajrābhitāḍitaḥ |  
 patamānasya caitasya  
 vāmā hanurabhajyata || 7.35.47 ||

tasmimstu patitē cāpi  
 vajratāḍanavihvalē |  
 cukrōdhēndrāya pavanaḥ  
 prajānāmahitāya saḥ || 7.35.48 ||

pracāraṃ sa tu saṅgrhya  
 prajāsvantargataḥ prabhuḥ |  
 guhāṃ praviṣṭaḥ svasutaṃ  
 śīsumādāya mārutaḥ || 7.35.49 ||

viṇmūtrāśayamāvṛtya  
 prajānāṃ paramārtikṛt |  
 rurōdha sarvabhūtāni  
 yathā varṣāṇi vāsavaḥ || 7.35.50 ||

vāyuprakōpād bhūtāni  
 nirucchvāsāni sarvataḥ |  
 sandhibhirbhidyamānaiśca  
 kāṣṭhabhūtāni jajñirē || 7.35.51 ||

niḥsvādhyāyavaṣaṭkāraṃ  
 niṣkriyaṃ dharmavarjitam |  
 vāyuprakōpāt trailōkyam  
 nirayasthamivābhavat || 7.35.52 ||

tataḥ prajāḥ sagandharvāḥ  
 sadēvāsuramānuṣāḥ |  
 prajāpatiṃ samādhāvan  
 duḥkhitāśca sukhēcchayā || 7.35.53 ||

ūcuḥ prāñjalayō dēvā  
 mahōdaranibhōdarāḥ |  
 tvayā tu bhagavan sṛṣṭāḥ  
 prajā nātha caturvidhāḥ || 7.35.54 ||

tvayā dattō'yamasmāka -  
 māyuṣaḥ pavanaḥ patiḥ |  
 sō'smān prāṇēśvarō bhūtvā  
 kasmādēṣō'dya sattama || 7.35.55 ||

rurōdha duḥkhaṃ janaya -  
 nnantaḥpura iva striyaḥ |  
 tasmāt tvāṃ śaraṇaṃ prāptā  
 vāyunōpahatā vayam || 7.35.56 ||

vāyusaṃrōdhajaṃ duḥkha -  
 midam nō nuda duḥkhahan |  
 ētat prajānāṃ śrutvā tu  
 prajānāthaḥ prajāpatiḥ || 7.35.57 ||

kāraṇāditi cōktvāsau  
 prajāḥ punarabhāṣata |  
 yasmimśca kāraṇē vāyu -  
 ścukrōdha ca rurōdha ca || 7.35.58 ||

prajāḥ śṛṇudhvaṃ tat sarvaṃ  
 śrōtavyaṃ cātmanaḥ kṣamam |  
 putrastasyāmarēśēna  
 indrēṇādya nipātitaḥ || 7.35.59 ||

rāhōrvacanamāsthāya  
 tataḥ sa kupitō'nilaḥ |  
 aśarīraḥ śarīrēṣu  
 vāyuścarati pālayan || 7.35.60 ||

śarīraṃ hi vinā vāyuṃ  
 samatāṃ yāti dārubhiḥ |  
 vāyuḥ prāṇaḥ sukhaṃ vāyu -  
 rvāyuḥ sarvamidaṃ jagat || 7.35.61 ||

vāyunā samparityaktaṃ  
 na sukhaṃ vindatē jagat |  
 adyaiva ca parityaktaṃ  
 vāyunā jagadāyuṣā || 7.35.62 ||

adyaiva tē nirucchvāsāḥ  
 kāṣṭhakuḍyōpamāḥ sthitāḥ |  
 tad yāmastatra yatrāstē  
 mārutō rukpradō hi naḥ |

mā vināśaṃ gamiṣyāma  
 aprasādyāditēḥ sutāḥ || 7.35.63 ||

tataḥ prajābhiḥ sahitaḥ prajāpatiḥ  
 sadēvagandharvabhujāṅgaguhyakaiḥ |  
 jagāma tatrāsyati yatra mārutaḥ  
 sutam surēndrābhihataṃ pragṛhya saḥ || 7.35.64 ||

tatō'rkavaiśvānarakāñcanaprabhaṃ  
 sutam tadōtsaṅgagataṃ sadāgatēḥ |  
 caturmukhō vīkṣya kṛpāmathākarōt  
 sadēvagandharvarṣiyakṣarākṣasaiḥ || 7.35.65 ||

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvyē  
 uttarakāṇḍē pañcatrīmśaḥ sargaḥ ||